HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חד לכהנים וחד ללוים וחד לישראלים וחד למישרי ממזר בשתוקי וחד למישרי שתוקי בישראל א) קהל גרים לא איקרי קהל ורבי יהודה כהנים ולוים מחד קהל נפקי אייתר ליה ג) לקהל גרים ואיבעית אימא ה"נ תרי קהלי נינהו ממזר בשתוקי ושתוקי בישראל מחד קהל נפקא [1] לא יבא ממזר בקהל ה' ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא בקהל ודאי הוא דלא יבא הא בקהל ספק יבא ג) ואיבעית אימא הני נמי תרי קהלי נינהו וטעמיה דרבי יהודה מהכא [2] הקהל חוקה אחת לכם ולגר הגר ולרבי יוסי חוקה אחת הפסיק הענין אחד גר ואחד עבד משוחרר וחלל מותרין בכהנת מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה ד) אמר רב [א] לא הוזהרו כשירות להנשא לפסולים דרש ר' זירא במחוזא גר מותר בממזרת רגמוהו כולי עלמא באתרוגייהו אמר רבא מי איכא דדריש מילתא כי האי בדוכתא דשכיחי גיורי דרש רבא במחוזא גר מותר בכהנת טענוהו בשיראי הדר דרש להו גר מותר בממזרת אמרו ליה אפסידתא לקמייתא אמר להו דטבא לכו עבדי לכו אי בעי מהכא נסיב ואי בעי מהכא נסיב והילכתא גר מותר בכהנת ומותר בממזרת מותר בכהנת לא הוזהרו כשירות להנשא לפסולים ומותר בממזרת כרבי יוסי: אלו הן שתוקי כל שמכיר: אמר רבא דבר תורה שתוקי כשר מאי טעמא רוב כשרים אצלה ומיעוט פסולין אצלה ואי אזלי אינהו לגבה ה) [ב] כל דפריש מרובא פריש מאי אמרת דילמא אזלה איהי לגבייהו הוה ליה קבוע [ג] וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי והתורה אמרה לא יבא ממזר [ד] ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא בקהל ודאי הוא דלא יבא הא בקהל ספק יבא ומה טעם אמרו שתוקי פסול גזירה שמא ישא אחותו מאביו אלא מעתה שתוקי שתוקית לא ישא שמא ישא אחותו מאביו כל כי הני מזנו ואזלי בת שתוקית לא ישא שמא ישא אחותו מאביו אלא לא שכיחא ה"נ לא שכיחא [ה] אלא י) מעלה עשו ביוחסין ואמר רבא דבר תורה אסופי כשר מאי טעמא אשת איש בבעלה תולה מאי איכא מיעוט ארוסות ומיעוט שהלך בעליהם למד"ה כיון דאיכא ז) פנויה ואיכא נמי דמחמת רעבון הוה פלגא ופלגא והתורה אמרה לא יבא ממזר בקהל ה' ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא בקהל ודאי הוא דלא יבא הא בקהל ספק יבא ומה טעם אמרו אסופי פסול ח) שמא ישא אחותו מאביו אלא מעתה אסופי אסופית לא ישא שמא ישא אחותו בין מאביו בין מאמו כל הני שדי ואזלי בת ט) אסופי לא ישא שמא ישא אחותו אלא לא שכיח ה"נ לא שכיח אלא מעלה עשו ביוחסים אמר י) רבא בר רב הונא [ו] מצאו מהול

אין

חד לכהנים. מדהוה מצי למיכתבינהו לכולהו בחדא אזהרה וחד קהל לא יבא ממזר ועמוני ומואבי בקהל גם דור עשירי לא יבא להם ט) בקהל עד עולם וגבי מצרי ואדומי דור שלישי יבא להם בכם: **חד לקהל כהנים וחד לקהל לוים וחד לקהל ישראלים.** דאי הוה כתיב חד ה"א כהנים קאמר אבל לוים מותרים ואי כתיב תרי ה"א לוים וכהנים אבל ישראלים לא: **וחד למישרי** ל) **ממזרת בשתוקי.** אע"פ שזה ודאי וזה ספק לא חיישינן שמא זה כשר ואסור לישא ממזרת דהכי דרשינן בקהל ודאי הוא דלא יבא ממזר הא בקהל ספק כגון שתוקי יבא: **וחד למישרי שתוקי בישראל.** דדרשינן הכי ממזר ודאי הוא דלא יבא בקהל הא ממזר ספק יבא ודקתני מתני' שתוקי פסול הוא מדרבנן כדלקמן שמא ישא אחותו מאביו: **קהל גרים לא איקרי קהל.** דלא אייתר לן קרא לקהל גרים: **מחד קהלא נפקי.** דשבט אחד הם ואין לקרות קהל חצי השבט: **הני נמי תרי קהלי נינהו.** גבי כהנים ולוים איצטריכו תרי קהלי לדרשה ואפי' הכי אייתר להו חד לקהל גרים: **ממזר בשתוקי ושתוקי בישראל מחד קרא נפקי.** חד מקהל ודאי וחד ממזר ודאי דהכי דרשינן לא יבא ממזר ודאי בקהל ודאי הא ממזר ספק בקהל ישראל ודאי או ממזר ודאי בקהל ספק יבא: **ואיבעית אימא הני נמי תרי קהלי נינהו.** כלומר להנך תרתי דרשות תרי קראי איצטריכו ואי לא אייתר קרא לא הוה דרשינן ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ספק ממזר יבא אלא הוה אמרינן ככל שאר ספיקי איסור על הודאי אזהרת ודאי ללקות עליו ועל מ) אזהרת ספק אזהרת ספק לאיסורא: **הקהל חוקה אחת לכם ולגר.** למה לי למכתב קהל הכא אלא למימר דגר אקהל קאי ולאשמועינן דאיקרי קהל: **לא הוזהרו כשירות.** כהנות: **לינשא לפסולין.** לפסולי כהונה גר חלל משוחרר שהכהנים הוזהרו על בנותיהם והם לא הוזהרו עליהם מלישא אותן אבל לפסולין שהאנשים הפסולין הוזהרו עליהן מלישא אותן כגון ממזרין או נתינים אף הנשים הוזהרו עליהם דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה נ) והכי אמרינן ביבמות בפרק יש מותרות (דף פד:): **רגמוהו כ"ע.** שהיו שם גרים הרבה והוקשה להם שאמר קהל גרים לא איקרי קהל: **איכא דדריש כו'.** בתמיה: **מותר בכהנת.** דלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולין: **רוב כשרים אצלה.** דכיון דמכירים את אמו דפנויה היא רוב העולם כשרים אצלה שאין הרוב ממזרים וקרובים שהולד מהם ממזר ואף עובד כוכבים ועבד אם ס) בא עליה אין הולד ממזר ע): **ומיעוט פסולין.** כגון ממזרין וקרובין: **ואי דאזלי אינהו לגבה.** ואם בבעילה זו הלך הבועל אצלה דהשתא נד ליה ממקום קביעתו ואין לדונו בתורת קבוע שהוא נדון כמחצה על מחצה יש לנו לומר כל דפריש מרובא פריש והולד כשר: **מאי אמרת.** מאיזה טעם תבא לפוסלו דילמא אזלה איהי כו' אין זה אלא ספק והתורה אמרה ממזר ודאי הוא דלא יבא הא ממזר ספק יבא: **כל כי הני מזנו.** בתמיה וכי כל בעילות הנמצאות נטיל על אביו של זה לומר הוא הוליד כל שתוקי העיר: **בת שתוקית.** שנולדה על ידי נשואין שנשאת למותר לה: **לא ישאנה.** שתוקי שמא בנו של בעל השתוקית הוא א) שבא על אמו של זה תחלה בזנות ואח"כ נשא שתוקית: **אלא לא שכיח.** מסקנא דקושיא היא אלא להכי לא חיישינן משום דלא שכיח שתנשא לו אחותו. אי נמי שתוקי מילתא דלא שכיחא ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן וזה עיקר: **דבר תורה אסופי כשר.** אע"פ שאין מכירים את אמו וניחוש שמא מאשת איש שנבעלה לאחר דרוב פסולין אצלה ליכא למימר הכי: **מאי טעמא אשת איש בבעלה תולה.** אם ילדה ממזר אינה משליכתו לפי שיש לה לומר מבעלי הוא: **מאי איכא.** לאחזוקי בממזרות איכא מיעוטא שהן ארוסות ואין להם לתלות בבעל או נשואות שהלכו בעליהן למדינת הים כיון דאיכא נמי למימר של פנויה הוא וכשר או של אשה מבעלה והשליכתו אמו מחמת רעבון: **שמא ישא אחותו מאביו.** דאחותו מאמו ליכא למיחש כיון דמכירין את חמותו שהיא בחזקת כשירה לא מספקינן לה במזנה לומר שהוא היה בנה והשליכתו: **כל הני שדי ואזלי.** וכי כל בנים שהיו לה השליכה שנחזיק כל הנאספים בני אם אחת ובספק בני אב אחד ומשתי אמהות נמי לא כדאמר לעיל כל הני מזנו ואזלי: **בת אסופי.** מן הנשואין שמא בעל האסופית הוא אביו:

אין

[**וחד** למישרי שתוקי בישראל. תימה היכי מידרש שתוקי בישראל מיתורא דקהל[א] וי"ל דמקיש ממזר לקהל מה גבי קהל ממעטינן קהל ספק ה"נ גבי ממזר ממעטינן ממזר ספק. ת"י]:

אלא מעתה שתוקי שתוקית לא ישא. קשה דמשמע דפשיטא ליה דמותר בה ובפרק החולץ (יבמות דף לז.) אמר דרבא גופיה ס"ל כר"א דמתני' פ) דאמר ספיקן צ) אסור וי"ל דהתם קאמר רבא אליביה אבל הכא דקאמר מ"ט אמרו שתוקי פסול קא בעי אליבא דכ"ע: **מאי איכא מיעוט ארוסות כו'.** תימה דמשמע טעמא דליכא למיחש משום דהוה מיעוט ולא ידעינן שמארוסה היא הא אם אנו יודעים שמארוסה היא ודאי איכא לאחזוקי בממזרות ולא היא דאפילו ידעינן שמארוסה היא לא הוי ממזר דהא אמרי' (לקמן דף עה.) ארוסה שעיברה הולד כשר[ב] ועוד קשה ק) דמאי קאמר ומיעוט שהלכו בעליהם למדינת הים דהאי נמי יש לנו להכשירו דשמא בא על ידי שם ושימש כי ההוא עובדא ר) (בירושלמי) דאבוה דשמואל שהלך למדינת הים ובא על ידי שם ושימש והוליד את שמואל ויש לומר דהכא איכא ריעותא שהשליכתו[ג] ואם אנו יודעים שהוא מארוסה מחזקינן ליה בודאי ממזר שאם היה מן הארוס לא היתה משליכתו אי נמי יש לומר דלא תלינן שבא עליה על ידי שם אלא דוקא ש) כשאומרת כן אבל האי אסופי כיון דאין אמו מעידה עליו אין לתלות בהכי:

מסורת הש"ס

א) [יבמות עט:], ב) [בכת"י נוסף: חד קהל], ג) [בכת"י נוסף: ואייתר ליה חד קהל לקהל גרים], ד) שם פד: פה. לקמן עו., ה) [ברכות כח.] כתובות טו. יומא פד: יבמות טז: זבחים עג., ו) כתובות יג. טו., ז) [בכת"י כתוב: פנויות], ח) [בכת"י נוסף: גזירה], ט) [בכת"י: אסופית. וכצ"ל (רש"ש, ועי' שלנ"ץ)], י) [בכת"י: רבה], כ) [בדפו"ר במקום: "בקהל", כתוב "בו". ועי' הגהות בנא"ר], ל) [צ"ל ממזר. רש"ל], מ) ["אזהרת" ליתא ברש"י שהובא בר"ן סופ"ק (טו: מדפי הרי"ף), ושם ועל הספק], נ) [לעיל לה ע"א], ס) [בר"ן: באו], ע) [לעיל סח:, יבמות מה., ע"ש], פ) [לקמן עד.], צ) [יש להוסיף בספקן. [מראה כהן, וכ"ה בתוס' טוך], ק) [בדפו"ר: מאי דקאמר], ר) [כל סיפור המעשה זה תמצא בהלכות גדולות סוף הלכות גיטין והובא ברא"ש פרק זה סי' ז ע"ש], ש) [בדפו"ר: כשאומר], ת) [לקמן עד.], א) [סוטה כז ע"א],

◆

תורה אור השלם

1. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ג
2. הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי יְיָ: במדבר טו טו

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא ישאנה וכו' בעל השתוקית שבא על אמו ותיבת הוא נמחק:

◆

מוסף רש"י

לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים. לא הוזהרו כשרות וכהנות מלינשא לפסולים, לחללין, שמותרים בישראל, ואע"פ שהכהן הוזהר בחללה, כהנות לא הוזהרו בחללים (יבמות פד: ובעי"ז לקמן עו.). **ביוחסין.** בכהונה (כתובות יג.).

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה יא סמג לאוין קכח טוש"ע אה"ע סי' ז סעי' כב וסי' ג סעי' ג:

ב [מיי' שם פי"ח הלי"ד טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' יז]:

כח ג מיי' שם הלט"ו טוש"ע שם סעי' יח:

כט ד ה מיי' שם פ' טו הל' כא:

ל ו מיי' שם הל' לא טוש"ע אה"ע סי' ד סעי' לא:

◆

מוסף תוספות

א. בשלמא הא דשרינן ממזר בשתוקי ניחא דדרשינן בקהל ודאי הוא דלא יבא אבל למישרי שתוקי בקהל ודאי היכי מפיק מיתורא דקהל. תוס' הרא"ש. ב. בתוס' טוך כתוב בשינוי לשון: דרב ושמואל דפליגי לקמן בארוסה שעיברה לתרוייהו לא חשיב ודאי ממזר דמאן דשרי ליה בממזרת היינו משום דלית ליה דר' אלעזר דספקן בודאן אסור. (ועי' רש"ש). ג. שאם היה מן הארוס לא היתה משליכת אותו שהרי נאמנת עליו לומר שהוא מן הארוס, תוס' הרא"ש (ועי' שם שמאריך בזה). וכן יש לתרץ דקאמר ומיעוט שהלכו בעליהם למדינת הים דהואיל והשליכתו ודאי ממזר הוא. תוס' טוך.

◆

תוס' ר"י הזקן

אסור. דקהל גרים אקרי קהל. ופי' **לפסולים.** (שבכהנים) [שהכהנים] הוזהרו על בנותיהם והם לא הוזהרו בכהונה, אבל לפסולים שהאנשים הפסולים הוזהרו עליהם מלישא אותם כגון ממזר או פסול אף הן הוזהרו דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה [לעיל לה, א], והכי איתא ביש מותרות [יבמות פד, ב]. **רוב כשרים אצלה.** רוב העולם כשר אצל פנויה, שאין הולד ממזר אפילו מעובד כוכבים ועבד שאין ממזר אלא מקרובים. **אינהו לגבה.** הבועל אצלה. **מאי אמרת.** לפסול אותם דילמא אזלא לגבייהו וזה הקרוב נשאר במקום קביעותו. **[שתוקי] שתוקית [לא ישאן].** ורבנן שרו ספקן בספק. **פ) אשת איש.** אע"פ שרוב פסולים אצלה אם נבעלה לפסול לה הולד אינו ממזר דרוב בעילות אחר הבעל, **א)** ואם ילדה ממזר אינה משליכה שיכולה לומר מבעלי הוא.